

4.10.2022

Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen talousvaliokunnassa 5.10.2022

HE 101/2022 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle kotitalouksien velkaantumista rajoittavaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle kotitalouksien velkaantumista rajoittavaksi lainsäädännöksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ehdotuksen tavoitteena on hillitä kotitalouksien velkaantumista rahoitusjärjestelmän kokonaistasolla erityisesti rajoittamalla asuntoluottojen ja taloyhtiölainojen takaisinmaksuaikaa, asettamalla eräitä muita rajoituksia taloyhtiölainoille sekä asettamalla luotonantajille velvoitteita liittyen maksukyvyttömyysriskien hallintaan. Ehdotuksen kanssa tavoitteiltaan samansuuntaisia mutta velkaantumista enemmän yksilötasolta tarkastelevia hankkeita ovat hanke kuluttajaluottoja koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi ja hanke positiivisen luottotietorekisterin valmistelemiseksi. KKV:lla ei ole huomautettavaa ehdotettuihin makrovakauden valvontavälineisiin muuten kuin jäljempänä kuvatuilta osin.

Ehdotuksen vaikutukset kohdistuvat pääasiassa asuntoluotonantoon. KKV pitää tärkeänä myös kulutusluotoilla tapahtuvan velkaantumisen ja sekä nyt puheena olevan että edellä mainittujen hankkeiden vaikutusten seuraamista. Tarpeen voi olla säätää joko kokonaisvelkaantumista tai pelkästään kulutusluottoja koskevista tulosidonnaisista välineistä. Lisäksi kulutusluotoille voitaisiin säätää muitakin rajoitteita, kuten 30:tä vuotta lyhyempi enimmäistakaisinmaksuaika. KKV katsoo, että kulutusluottoja koskeva sääntely voi olla tarpeen myös asuntoluottoihin ja taloyhtiölainoihin liittyvän sääntelyn kiertämisen estämiseksi.

KKV kiinnittää huomiota myös ehdotukseen, jonka mukaan luotonantaja saa 10 prosentin osuudessa asuntoluottojen luotonannon kokonaismäärästä poiketa enimmäistakaisinmaksuajasta kullakin vuosineljännesjaksolla. Näissäkin tilanteissa hyvä luotonantotapa edellyttää, etteivät takaisinmaksuaika ja sen myötä lainan kokonaiskustannukset muodostu luotonsaajan näkökulmasta kohtuuttomiksi.

Maksukyvyttömyysriskien hallintaa koskevan ehdotuksen osalta hallituksen esityksessä todetaan, että "luottolaitoksen luotonmyöntökäytänteitä arvioitaisiin kokonaisuuden tasolla. Ehdotettava säännös ei siten asettaisi luotonantajalle velvoitetta kategorisesti kieltäytyä myöntämästä luottoa pelkän

4.10.2022

riskiluokituksen perusteella. Luoton myöntämisen asianmukaisuutta yksittäistapauksissa arvioitaisiin edelleenkin myös kuluttajansuojalain perusteella.” KKV korostaakin sitä, ettei yksittäistä luottopäätöstä saa jatkossakaan perustaa yksin mallinnukseen keskimääräisestä maksukyvyttömyysriskistä, vaan siihen pitää aina liittää kuluttajansuojalain mukainen yksilöllinen ja tilannekohtainen harkinta. Päätöksenteko ei myöskään saa sisältää syrjiviä elementtejä.

Kilpailun toimivuuden kannalta esityksessä on huomioitu, että ehdotetut väli-
neet rajoittaisivat jonkin verran luottolaitosten ja muiden rahoituslaitosten
käytössä olevia kilpailukeinoja. KKV:n arvion mukaan vaikutukset luotonanta-
jien väliseen kilpailuun jäisivät kuitenkin todennäköisesti vähäisiksi. Esityksessä
todetulla tavalla asuntolainojen enimmäispituusrajoitteen myötä pankkien
välillä tapahtuva kilpailu kohdistuisi mahdollisesti lainan pituutta koskevien eh-
tojen sijasta enemmän asuntoluottojen hinnoitteluun, muuhun palvelutarjoa-
maan sekä lisäarvon tuottamiseen asiakkaille. Myös taloyhtiölainoja koskevat
rajoitteet puuttuisivat yritysten käytettävissä oleviin kilpailukeinoihin, mutta sa-
malla vähennettäisiin luotonantajien mahdollisuuksia kilpailla taloyhtiölai-
noista kokonaistalouden kannalta epäterveillä luottoehdoilla. Esityksen ta-
voitteet huomioiden KKV:lla ei ole ehdotukseen tältä osin huomautettavaa.

Timiikka Tommiska
erityisasiantuntija